

MODSTANDSBEVÆGELSENS ARMBIND - XV

Modstandsarmbind fra Jylland

Tekst & billeder: Preben Eriksen

Silkeborg

En egn, der er kendt for sin naturskønhed, men det tog tyskerne ikke hensyn til, da de flyttede deres militære hovedkvarter fra København til Silkeborg. Derimod drev de rovdrift på de store skovarealer omkring Silkeborg. Kuranstalten Silkeborg Bad blev i løbet af 1943 omdannet til en veritabel fæstning. Badets areal blev udvidet fra at udgøre ca. 4 tdl. til 40 tdl. Der blev bygget bunkers og hugget 30.000 pæle til befæstningsanlægget. Det medvirkede til, at der var mange tyske soldater i Silkeborgområdet.

Modstandsbevægelsen i Silkeborg startede, som så mange andre steder, med uddeling og trykning af illegale blade.

Der var store øde områder i Silkeborgs omegn, det gav basis for oprettelse af modtagepladser. De grupper, der blev sat ind ved våbenmodtagelsen, gjorde et godt stykke arbejde. Man kunne således i Silkeborg prale med, at kun to containere gik tabt. Det skyldtes, at de hængte sig fast i flyet og faldt ned et helt andet sted.

I april 1945 opstår der en uenighed mellem Byledelsen og lederen af modtageholdene – *Kofoed* - dæknavn for Jens Krabbe Nielsen. Kofoed mente, at modtagefolkene var for dårligt bevæbnede, når de var ude på modtagepladserne. Han meddelte Byledelsen, at han af den seneste sending våben havde frataget 5 pistoler og 5 maskinpistoler. Det ville Byledelsen ikke finde sig i og truede med at melde Kofoeds selvtægt til højere instanser. Det fik Kofoed til den 25/4-1945, at anmode Toldstrup om en skriftlig tilladelse til at bevæbne sine folk. Den 29/4 rundsendte Toldstrup en tilladelse til samtlige nedkastningschefer "at *der af ankommende sendinger udtages et efter omstændighederne passende antal våben til det omhandlede formål*".

Frihedskæmperarmbind fra Silkeborg

Illustration af et af de specielle Silkeborg armbind. Hele serien af de forskellige armbind er lavet og udlånt til artiklen af Dan Mouritzen

Der var, som mange andre steder, ingen officielle armbind til rådighed for modstandsbevægelsen i Silkeborg. Byledelsen fremskaffede noget stof fra direktør Mads Toustrup, som også sørgede for, at armbindene blev syet hos byens førende tekstilforretning, Peter Jessen.

Den 1. maj blev armbindene leveret til Silkeborg Avis, som skulle trykke motivet på armbindene. Det blev en stor opgave for bogtrykker Kai Sørensen, da de fleste af bladets medarbejdere var gået til 1. maj-møde.

Motivet er: Det store danske Rigsvåben imellem to store M'er nederst teksten "Frihedsbevægelsen".

Blåt ekstra armbind anvendt af nedkastningsfolkene i Distrikt Silkeborg. Armbindet befinder sig i Lokal Historisk Arkiv i Holstebro, der har en stor samling efter Niels Eskildsen. Han samlede de lokale armbind fra byen og udvekslede armbind fra andre lokaliteter i Jylland.

Illustration af et af nedkastningsgruppernes armbind med det ekstra blå bånd

Årsagen til at nedkastningsfolkene følte sig overset i mængden af frihedskæmpere med M-armbind var måske, at de fleste jo tilhørte Ventegrupperne, som var rekrutteret fra januar til maj 1945. En anden årsag var måske også, at der jo havde været en intern strid mellem Byledelsen og lederen af nedkastningen Kofoed.

Man har måske fået det blå stof samme sted som stoffet til armbindene stammede fra, men det blå bånd er uden tvivl påsyet på hjemmefronten.

Sabotagefolkene ville også skille sig ud fra mængden, så de fik stemplet et stort S på deres armbind.

Illustration af sabotagegruppernes armbind med det store blå S

Til sammenligning et foto af et af sabotagegruppernes armbind

Der havde været et uofficielt sabotagestop fra juli 1944 til januar 1945. I den periode foretog tyskerne heller ingen henrettelser. Men i februar 1945 tog sabotagerne til. Det medvirkede til at tyskerne igen begyndte at henrette modstandsfolk. I Silkeborg blev der den 10. marts henrettet 4 mænd. En havde været med til sabotage mod J. W. Darr's værksteder, men blev beskyldt for mord på en tysk læge i værnemagten. Det var en fejl, da det rettelig var et jalousimord. En blev henrettet for anklage om at have deltaget i transport af sprængstoffer, to mænd var blevet anholdt, hvor de bar begge våben.

Det var ikke meget, der skulle til for at udløse en dødsdom i den hektiske afslutning af krigen. Der var måske en grund til, at Byledelsen var i mod, at Kofoed tilbageholdt våben til modtagefolkene, bare det at have en pistol på sig, var nok til en dødsdom.

En aktion, som ikke blev iværksat

Citat: "Blandt de mange opgaver, som var planlagt til de mindste detaljer, dersom tyskerne ville modsætte sig kapitulationen, havde man også flere omfattende aktioner i Silkeborg. I Hattenæs havde tyskerne samlet en mægtig skare af folk af alle kategorier: Hipomænd, Gestapo, OT-folk og betjente fra det tyske sikkerhedspoliti.

Aktionen her gik ud på, at bygningen skulle sprænges i luften. Der var udarbejdet detaljerede tegninger og en indgående angrebsplan, så det hele kunne gå og sikkert. Lederne var valgt, og man havde med omhu udtaget 40 mand til den store og vanskelige opgave. Heldigvis blev det ikke nødvendigt at bringe planen til udførelse". Citatet er fra bogen "Derfor måtte vi sejre".

Det var uden tvivl godt for Modstandsbevægelsen omdømme, at de ikke gjorde, som tyskerne gjorde i Frankrig og Tjekkosllovakiet, hvor de lukkede landsby befolkning inde i kirker og brændte dem af.

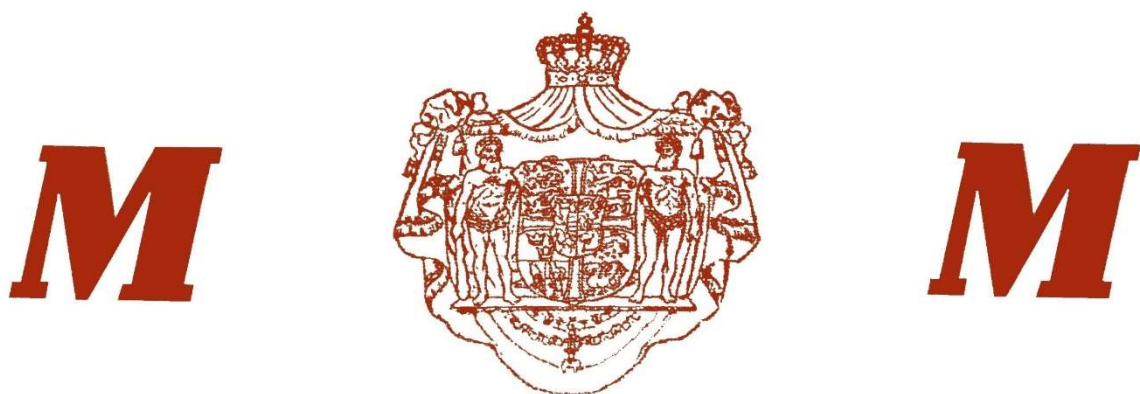

Illustration af et delingsførerarmbind

Armbindet med en grøn stribе og to store grønne D'er er et delingsførerarmbind. På Bangsbo Museet i Frederikshavn kan man se et sådant armbind fra delingsfører Tage Kjærgaard Nielsen, Silkeborg.

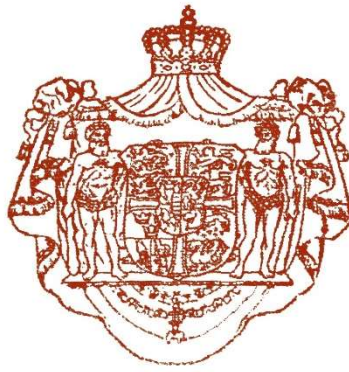

En stålsat modstandsmand på skydeøvelse med Delingsfører-armbindet på venstre arm

Frihedsbevægelsen

Armbindet med en blå stribe menes at være et gruppeførerarmbind.
De forekommer også med en rød stribe

Frihedsbevægelsen

Det sidste Silkeborg-armbind er kun med Det Store Rigsvåben og Frihedsbevægelsen.
Ifølge Dan Mouritzen har det tilhørt O-Gruppen (Overvågning/efterretningsgruppe)

Ved Frihedsfesten i Indelukket d. 16.maj 1945 overrakte Nedkastningsholdenes leder, Kofoed, Bylederen et flag fremstillet af faldskærmssilke. Det var blevet syet hos Dansk Fane Industri i Vestergade, Silkeborg. Flaget blev hejst i en flagstang på festpladsen under honnør. Hele sommeren blev flaget hver dag hejst ved Bylederens hovedkvarter. Da modstandsbevægelsen i august blev hjemsendt, blev flaget overrakt til Silkeborg By og ophængt i byrådssalen

Kilder: Sørensen, Lars Peter: Distrikt 14

Derfor måtte vi sejre. (Modstandsbevægelsen i Give, Brande, Vejle, Herning og Silkeborg)

Horskjær, Jan: Silkeborg 1940 – 1945 – besat og befriet

Dan Mouritzen: Illustrationer med mere

Artiklen ” DANSKE MODSTANDSARMBIND ” fortsættes i næste blad.